

Briselē, 19.11.2013.
SWD(2013) 460 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS,

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Padomes un Parlamenta Regulai, ar kuru groza

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru

{COM(2013) 794 final}
{SWD(2013) 459 final}

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS,

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Padomes un Parlamenta Regulai, ar kuru groza

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS,

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums Eiropas Padomes un Parlamenta Regulai, ar kuru groza

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1896/2006 (2006. gada 12. decembris), ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru

1. PROBLĒMAS DEFINĪCIJA

Regulas, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (turpmāk “ESCP” vai „Regula”), mērķis ir labāka tiesas pieejamība un spriedumu savstarpējas atzīšanas civillietās un komercietās uzlabošana. Lai gan otrs mērķis tika sekmīgi sasniegts, atceļot *exequatur*, tiesu pieejamība strīdos par maza apmēra prasībām joprojām ir nepietiekama. Eiropas vienkāršotās procedūras priekšrocības netiek izmantotas pilnībā un dažām ieinteresētajām personām, jo īpaši MVU, tiesas pieejamība netika pietiekami uzlabota.

Pirmā problēma: Ierobežota regulas darbības joma

Noteiktā EUR 2 000 robežvērtība ir pārāk zema

Robežvērtība EUR 2 000 apmērā ļoti ierobežo procedūras pieejamību MVU, kuru pārrobežu strīdos ar citu uzņēmumu prasības summa vidēji ir EUR 39 700. Aptuveni 30 % uzņēmumu prasību apmērs ir robežās starp EUR 2 001 un 10 000. Šiem uzņēmumiem ir jāizmanto valsts procedūras maza apmēra prasībām vai – ja pārrobežu gadījumiem šāda valsts procedūra nav paredzēta – parastais civilprocess. Jo īpaši dalībvalstīs, kurās nav paredzēta procesuāli vienkāršojumi strīdos par maza apmēra prasībām, tas rada **nesamērīgas tiesvedības izmaksas un ilgstošu tiesvedību**, kas savukārt attur prasītājus no prasības sniegšanas tiesā.

Tas rada finansiālus zaudējumus un neuzticību attiecībā uz iesaistīšanos pārrobežu tirdzniecībā.

Pārāk šaura jēdziena "pārrobežu" definīcija Šo regulu pašlaik piemēro tikai tādiem strīdiem, kuros vismaz vienas iesaistītās puses domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā atrodas tiesa, kas uzsākusi tiesvedību lietā. Šis ierobežojums sašaurina regulas darbības jomu, kā rezultātā procedūra nav pieejama citos pārrobežu gadījumos, kad tā varētu iedzīvotājiem samazināt izmaksas un laika patēriņu. Jo īpaši gadījumos, kad saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 44/2001 noteikumiem prasītājs var izvēlēties starp tiesu jurisdikciju tajā dalībvalstī, kurā ir viņa un atbildētāja domicils, un īpašo jurisdikciju saskaņā ar Regulas Brisele I 2. sadaļu, apstāklim, ka prasītājs faktiski izvēlas par labu kopīgā domicila dalībvalsts tiesai, nevajadzētu radīt tādas sekas, ka viņš vairs nevarētu izmantot Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, kas pretējā gadījumā būtu pieejama.

Turklāt ierobežojums nepieļauj, ka saskaņā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām ES dalībvalstu tiesās celt prasību trešo valstu iedzīvotāji vai prasību varētu celt pret viņiem, piemēram, ja patērētājs atrodas ES un uzņēmums atrodas trešā valstī.

Otrā problēma: ESCP nepilnības, ko rada pašreizējās procedūras pārrobežu lietās par prasībām, kuru apmērs ir mazāks par EUR 2 000, lielās izmaksas un ilgums Nepilnības,

kas izriet no pasta pakalpojumiem noteiktās prioritātes pār elektroniskajiem pakalpojumiem: ESCP principā ir rakstiska procedūra. Ja ir jāizsniedz dokumentus, regulā kā galvenais paņēmieni noteikts pasta sūtījums ar saņemšanas apliecinājumu. Citas izsniegšanas metodes varētu izmantot tikai tad, ja piegāde pa pastu nav iespējama.

Lai gan pasta pakalpojumi jau ir lētāki nekā citas izsniegšanas metodes, ko izmanto parastajā tiesvedībā dalībvalstīs, tie tomēr rada izmaksas un kavējumus, no kuriem varētu izvairīties, izsniedzot dokumentus elektroniski.

Nepieciešamība ceļot (doties uz tiesu), jo lietas mutiskai izskatīšanai un pierādījumu iegūšanai reti tiek izmantoti distances saziņas līdzekļi: lai gan ESCP ir rakstiska procedūra, tiesa var lietu izskatīt mutiski, ja uzskata to par nepieciešamu. Ja tiesa neizmanto IKT tehnoloģijas, personām, kurām izsniegta pavēste, ir jādodas uz tiesu, kas var atrasties citā dalībvalstī.

Tas pusēm var radīt būtiskas papildu izmaksas un kavējumus. IKT tehnoloģijas var būt derīgs risinājums gadījumos, kad jāpārvar attālumi un jānodrošina tiesu ģeogrāfiskā pieejamība.

Nesamērīgas tiesas nodevas salīdzinājumā ar prasības apmēru: lielākā daļa dalībvalstu tiesas nodevas no pusēm iekasē jau iepriekš. Ja tiesas nodevas pārsniedz 10 % no prasības apmēra, tās uzskata par nesamērīgām un par iemeslu, kādēļ iedzīvotāji varētu atturēties no prasības celšanas tiesā. Dažās dalībvalstīs tiesas nodevas ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasības vērtību, jo īpaši attiecībā uz maza apmēra prasībām, un jo mazāks ir prasības apmērs, jo nesamērīgākas ir tiesas nodevas.

Praktiski šķēršļi saistībā ar tiesas nodevu apmaksu: apmaksas metodes dažādās dalībvalstīs atšķiras – apmaksu var veikt gan ar tiešu maksājumu tiesas telpās, gan bankas pārskaitījumu. Jo īpaši gadījumos, kad tiek prasīta apmaksa skaidrā naudā, ar čekiem vai zīmogmarkām, vai kad apmaksa ir jāveic advokātam, pusēm rastos ceļa izdevumi vai izdevumi par advokāta algošanu tiesas dalībvalstī, kas savukārt var padarīt prasības iesniegšanu bezjēdzīgu.

Nevajadzīgas tulkošanas izmaksas: pusei, kas vēlas panākt sprieduma izpildi, ir jāsagatavo sprieduma un D veidlapas (apliecinājums par spriedumu ESCP) apliecināta kopija. Pienākums tulkot D veidlapu rada nevajadzīgas izmaksas, jo būtu jātulko tikai veidlapas 4.3. sadaļa (sprieduma būtība) – pārējos laukos ir norādīti tikai nosaukumi un skaitļi. **Nepārredzama informācija par tiesvedības izmaksām un tiesas nodevas apmaksas metodēm ESCP lietās:** regulā jau ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāapmainās ar informāciju par dažādiem praktiskiem aspektiem. Tomēr informācija par tiesvedības izmaksām un atzītajām tiesas nodevas apmaksas metodēm ESCP ietvaros pašlaik nav pieejama.

Nepārredzama informācija par iedzīvotājiem pieejamo praktisko palīdzību: lai arī šobrīd dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, ka pilsoņi saņem palīdzību veidlapu aizpildīšanā, praksē ir diezgan nepārredzami, kuras iesaistītās personas vai organizācijas ir atbildīgas par šāda atbalsta sniegšanu.

Trešā problēma: Ierobežota informētība par procedūras esamību un darbību

Lai ESCP piemērotu sekmīgi, nepieciešams, lai attiecīgie dalībnieki – iedzīvotāji, tiesas un citas organizācijas, kas sniedz atbalstu un padomu –, būtu informēti par tās esamību un darbību. Tomēr pierādījumi liecina, ka ne iedzīvotāji, ne tiesas vēl nav labi informēti par ESCP esamību un darbību.

Komisija ir centusies risināt šo problēmu, veicot virkni pasākumu informētības uzlabošanai un apmācībai.

Iespējams, ka šie pasākumi dos pozitīvus rezultātus, un ka ESCP ietvaros tiks iesniegts arvien vairāk pieteikumu.

2. SUBSIDIARITĀTES ANALĪZE

Šim jautājumam ir starptautiski aspekti, kurus nevar pietiekami risināt atsevišķās dalībvalstīs. Esošās valsts vienkāršotās procedūras ir ārkārtīgi atšķirīgas gan attiecībā uz robežvērtību, gan panākto procesuālo vienkāršošanu. Tā kā nav vienotu ES procesuālo standartu, papildu sarežģītība un izmaksas pārrobežu prasību celšanā palielinātu tiesvedības nesamērīgās izmaksas un ilgumu. Konkurences izkropļojumi iekšējā tirgū, ko rada neatbilstība dažādās dalībvalstīs prasītājiem / kreditoriem pieejamo procesuālo līdzekļu darbībā, apliecina ES rīcības nepieciešamību, ar ko kreditoriem un debitoriem visā ES nodrošinātu vienādus spēles noteikumus.

Rīcība ES līmenī radītu acīmredzamas priekšrocības efektivitātes ziņā, jo ar grozīto regulu izveidos vienotus procesuālos rīkus visiem pārrobežu strīdiem ES – neatkarīgi no tā, kur ES atrodas tiesa, kurā lieta tiek skatīta.

3. ES INICIATĪVAS MĒRĶI

Šīs iniciatīvas galvenie mērķi ir nodrošināt labāku tiesu pieejamību lielākam skaitam maza apmēra prasību pārrobežu gadījumos un samazināt pašreizējo ekonomisko kaitējumu MVU un patērētājiem, kas rodas dārgas tiesvedības dēļ.

4. POLITIKAS RISINĀJUMI.

Tika izskatīti četri politikas risinājumi. Politikas risinājumi Nr. 1 un Nr. 3 tika detalizēti izvērtēti.

Politikas risinājums Nr. 1 – *status quo* (pamatscenārijs): regula netiek grozīta.

Politikas risinājums Nr. 2 – vienkāršošana, atceļot regulu: 2015. gada 10. janvārī sākot piemērot Regulu (EK) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (regulas Brisele I pārstrādāta versija), tiks atcelta *exequatur* procedūra visā ES. Tomēr *ESCP* regulas pievienotā vērtība ir tajā apstākļi, ka tā sniedz paredzamu, vienādu, ātru un vienkāršu procedūru, kas ir izmaksu ziņā izdevīga alternatīva valstu procedūrām. Šo iemeslu dēļ minētais variants netika **izskatīts sīkāk**.

Politikas risinājums Nr. 3 – regulas pārskatīšana: pārskatīt varētu trīs galvenos elementus, un attiecībā uz katru tika apskatīti atsevišķi apakšrisinājumi.

Pirmkārt, **nesamērīgās izmaksas pārrobežu prasībām virs EUR 2 000** varētu novērst, paaugstinot robežvērtību līdz 1) EUR 5 000 vai 2) EUR 10 000, vai 3) virs EUR 10 000.

Otrkārt, **jēdziena "pārrobežu lietas" šauru definīciju** varētu paplašināt, lai ietvertu visas lietas ar pārrobežu elementu.

Treškārt, **pašreizējās procedūras nepilnības** varētu novērst, veicot virkni uzlabojumu šādās jomās:

pasta pakalpojumiem piešķirtā prioritāte – vai nu 1) noteikt elektronisko pakalpojumu un pasta pakalpojumu vienlīdzību, ja elektroniskais pakalpojums dalībvalstīs ir pieejams, vai 2) noteikt par pienākumu visām dalībvalstīm ieviest elektronisko pakalpojumu;

nepieciešamība doties uz tiesu, jo lietas mutiskai izskatīšanai un pierādījumu iegūšanai reti tiek izmantoti distances saziņas līdzekļi – nodrošinot, ka lietas mutiska izskatīšana tiek organizēta, izmantojot distances saziņas līdzekļus, izņemot attiecībā uz to pusi, kura pieprasa ierasties tiesā;

nesamērīgas tiesas nodevas – vai nu 1) nosakot ierobežojumu tiesas nodevām, ka tās nedrīkst pārsniegt 5 % no prasības apmēra, un nosakot iespējamo minimālo robežvērtību, kas nav lielāka par EUR 45, vai 2) nosakot ierobežojumu tiesas nodevām, ka tās nedrīkst pārsniegt 10 % no prasības apmēra, un nosakot iespējamo minimālo robežvērtību, kas nav lielāka par EUR 35;

praktiski šķēršļi saistībā ar tiesas nodevu apmaksu – 1) nodrošinot, ka obligāti jāpieņem vismaz bankas pārskaitījumi vai 2) vismaz bankas pārskaitījumi un tiešsaistes maksājumu sistēmās veikti maksājumi ar kredītkarti vai debetkarti;

nevajadzīgas tulkošanas izmaksas sprieduma izpildes posmā – atceļot pienākumu nodrošināt D veidlapas tulkojumu, izņemot D veidlapas 4.3. sadaļu (sprieduma būtība);

nepārredzama informācija par tiesvedības izmaksām, tiesas nodevas apmaksas metodēm un pieejamo praktisko palīdzību saistībā ar *ESCP* – nosakot par pienākumu dalībvalstīm paziņot šo informāciju Komisijai.

Politikas risinājums Nr. 4 – valstu maza apmēra prasību procedūru saskaņošana ar direktīvu: ar šo risinājumu izveidotu vienotu procedūru maza apmēra prasībām, kuru summa nepārsniedz noteiktu robežvērtību, kas ļautu saskaņot valstu procesuālos noteikumus, kuri piemērojami visām pārrobežu un iekšzemes lietām. Tomēr procesuālo tiesību saskaņošana dalībvalstīs varētu būt ļoti strīdīga. Šo iemeslu dēļ arī šis variants **netika izskatīts sīkāk.**

5. IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Līdz šim *ESCP* tika izmantota ierobežoti, un tā iemesli ir iepriekš izklāstītie aspekti problēmas definīcijā. Tomēr vienkāršotās procedūras plašāka piemērošana sniedz būtiskus ieguvumus. Lai raksturotu ieguvumu apmērus, kas rastos pēc politikas risinājuma Nr. 3 īstenošanas, tiek pieņemts, ka tajās dalībvalstīs, kurās pastāv valsts vienkāršota procedūra, 50 % prasību par summu līdz EUR 10 000 tiktu celtas, izmantojot *ESCP*. Attiecībā uz pārējām dalībvalstīm tiek pieņemts, ka visas šādas prasības tiktu celtas saskaņā ar *ESCP*, ņemot vērā ievērojamo atšķirību izmaksās starp *ESCP* un parasto procedūru. Kopējais laika un izmaksu ietaupījums atsevišķiem vēlamā risinājuma elementiem veido potenciālu izmaksu samazinājumu aptuveni EUR 325–418 miljonu apmērā.

Novērtēšanas kritēriji	Status quo vērtējums	Vēlamā risinājuma vērtējums	Skaidrojums
Politikas risinājumu efektivitāte mērķu sasniegšanā	0	2	Nodrošināt labāku tiesu pieejamību: paredzams, ka pēc pārskatīšanas būtiski palielināsies <i>ESCP</i> pieteikumu skaits. Paaugstinot robežvērtību līdz EUR 10 000, sagaidāms, ka saskaņā ar šo procedūru varētu izskatīt līdz 217 500 jaunas lietas. Otrkārt, procesuālo uzlabojumu rezultāta attiecībā uz prasībām līdz EUR 2 000 apmērā, visticamāk, palielināsies arī <i>ESCP</i> pieteikumu skaits, kas saskaņā ar aplēsēm ilgtermiņā varētu būt 414 060 potenciālas lietas (salīdzinājumā ar 3 500 lietām 2012. gadā). Vienkāršot tiesas procesu: <i>ESCP</i> tiks vēl vairāk vienkāršota, izmantojot tehnoloģijas, kas ģeogrāfisko attālumu padara gandrīz nebūtisku. Samazināt tiesvedības izmaksas un ilgumu: mūsdienīgu tehnoloģiju izmantošana samazinās arī procedūras izmaksas un ilgumu. Uzlabot procedūras pārredzamību: Dalībvalstīm būs jāsniedz Komisijai papildu informācija. Komisija šo informāciju darīs

			publiski pieejamu internetā (e-tiesiskuma portālā).
Īstenošanas izmaksas	0	1	Īstenošanas izmaksas ir EUR 500 līdz EUR 10 000 par distances līdzekļiem lietu mutiskais izskatīšanai. Izmaksas par kredītkaršu maksājumu tiešsaistē ieviešanu var atšķirties atkarībā no tiesu sistēmas administratīvās organizācijas katrā dalībvalstī. Tiek lēsts, ka fiksētās izmaksas būtu EUR 14 400.
Sociālā ietekme	0	1	Paredzams, ka ierosinātajām izmaiņām būs pozitīva ietekme, jo īpaši attiecībā uz ekonomiski atstumtajām personām , jo nesamērīgās izmaksas jo īpaši skar šo sociālo grupu.
Plašāka ekonomiskā ietekme	0	2	Ierosinātie grozījumi regulā palielinās tiesu iestāžu pieejamību, tādējādi palielinot uzticēšanos pārrobežu tirdzniecībai un attiecīgi uzlabojot iekšējā tirgus darbību .
Īstenojamība	0	3	Tā kā <i>ESCP</i> ir tieši piemērojama dalībvalstīs, lielākā daļa no tām nav pieņēmušas papildu valsts tiesību aktus, tādēļ regulas pārskatīšanas rezultātā tām nevajadzēs pielāgot valstu tiesību aktus.
Pamattiesības	0	1	Procesuālās garantijas kļūst nozīmīgākas, jo palielināsies prasības apmērs. Tādēļ politikas risinājums Nr. 3 apvieno robežvērtības paaugstināšanu ar ierobežojumu attiecībā uz tiesnešu rīcības brīvību atteikties <i>ESCP</i> ietvaros lietu izskatīt mutiski, izmantojot IKT, kā arī apvieno distances saziņas līdzekļu izmantošanu ar iespēju iedzīvotājiem izmantot tradicionālos saziņas līdzekļus.

6. VĒLAMAIS RISINĀJUMS

Pamatojoties uz ietekmes novērtējumu, **vēlmais risinājums** ir politikas risinājums Nr. 3 ar šādu apakšrisinājumu kombināciju.

Palielināt robežvērtību līdz EUR 10 000: padarot vienkāršoto procedūru pieejamu arī prasībām, kuru apmērs ir robežās no EUR 2 000 un EUR 10 000, šādos pārrobežu gadījumos samazināsies tiesvedības izmaksas. **Paplašināt regulas teritoriālo darbības jomu, lai aptvertu visas lietas,** kas nav pilnībā iekšzemes lietas. Nodrošināt, ka **elektroniskie pakalpojumi** būs vienlīdzīgi ar pasta pakalpojumiem, tā samazinot vispārējās izmaksas par dokumentu izsniegšanu.

Noteikt par pienākumu gadījumos, ja nepieciešams lietu izskatīt mutiski, to organizēt, izmantojot distances saziņas līdzekļus, piemēram, videokonferences vai telefonkonferences: ieguvums ir MVU un patērētājiem ietaupīts ceļošanas laiks un izdevumi.

Ierobežot tiesas nodevu apmēru līdz 10 % no prasības apmēra, apvienojot ar iespēju noteikt minimālo nodevu, kas nepārsniedz EUR 35: nosakot maksimālo pieļaujamo nodevu apmēru pārrobežu maza apmēra prasību procedūrās, varētu samazināt izmaksas tajās dalībvalstīs, kurās nodevas ir nesamērīgas salīdzinājumā ar šādu prasību apmēru.

Nodrošināt, ka norēķiniem par tiesas nodevām obligāti jāpieņem bankas pārskaitījumi un kredītkartes vai debetkartes: paredzams, ka palielināsies tiesu sistēmas vispārējā efektivitāte, jo pusēm samazināsies izdevumi un laika patēriņš, un valsts iestādēm būs pavisam nelielas īstenošanas izmaksas.

Atcelt pienākumu tulkot D veidlapu, izņemot tās 4.3. sadaļu (sprieduma būtība): šis risinājums samazinās sprieduma izpildes izmaksas.

Noteikt par pienākumu dalībvalstīm paziņot Komisijai informāciju par tiesvedības izmaksām un tiesas nodevu apmaksas veidiem: šis grozījums uzlabotu pārredzamību.

Noteikt par pienākumu dalībvalstīm paziņot Komisijai informāciju par to, kur puses var saņemt praktisku palīdzību veidlapu aizpildīšanā: šis grozījums uzlabotu pārredzamību.

7. UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Lai uzraudzītu grozītās regulas efektīvu piemērošanu, Komisija regulāri veiks novērtēšanu un sniegs ziņojumus. Lai pildītu šos uzdevumus, Komisijai regulāri sagatavos novērtējuma ziņojumus par regulas piemērošanu, pamatojoties uz apspriedēm ar dalībvalstīm, ieinteresētajām aprindām un ārējiem ekspertiem. Notiks arī regulāras ekspertu sanāksmes, lai apspriestu piemērošanas problēmas un apmainītos ar paraugpraksi dalībvalstu starpā Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komerc lietās ietvaros.